

MEMUR-SEN KONFEDERASYONU
EĞİTİM-BİR-SEN
EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI

Sayı :02/611/EBS/141

12.02.2025

Konu : Yükseköğretim kurumları disiplin kurullarında sendika temsilcisi

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
(Genel Sekreterliği'ne)

Bilindiği üzere 03.09.2023 tarihli ve 32298 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2023/1 sayılı Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı'nın İkinci Kısım Birinci Bölüm "Yükseköğretim kurumları disiplin kurullarında sendika temsilcisinin bulunması" başlıklı 18. maddesinde, "(1) *Hakkında disiplin soruşturması yürütülen kamu görevlisinin üyesi olduğu sendikanın temsilcisi, yükseköğretim kurumları disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alır.*" hükmü yer almaktadır.

Aynı hükmün daha önce yürürlükte bulunan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Toplu Sözleşme hükümlerinde de yer aldığı bilinmektedir.

Ancak üyelerimizin sendika üyesi olduklarını ve sendika temsilcisinin katılımı için sendikamıza çağrıda bulunulmasına dair yazılı taleplerine rağmen Başkanlığınız Yüksek Disiplin Kurulu ile bazı yükseköğretim kurumlarının üniversite ve fakülte disiplin kurulu toplantılarına Sendikamız ve sendika temsilcilerinin katılımına imkân sağlanmadığı; sendika temsilcilerinin disiplin kurulu toplantılarına katılımları yönünde çağrı yapılmadığı görülmektedir.

Daha önce mevcut toplu sözleşme hükmünün de aynen şimdi olduğu gibi uygulanmaması üzerine Başkanlığınıza yapılan başvurunun olumsuz karşılanması üzerine Kamu Denetçiliği Kurumu'na başvuru yapılmış; Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 2018/5964 Başvuru No.lu ve 06.09.2018 karar tarihli kararıyla "Yükseköğretim kurumları disiplin kurulu toplantılarına sendika temsilcisinin katılımının sağlanması konusunda bir karar alınması hususunda "Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'na tavsiyede bulunulmasına" karar verilmiştir.

Ne yazık ki şimdi olduğu gibi o tarihte de YÖK Başkanlığınca söz konusu tavsiye kararının gereği yerine getirilmemiştir.

Gelinen noktada, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 2015/86 Esas 2017/2642 Karar sayılı kararındaki "sendika temsilcilerinin yükseköğretim kurumları ve üst kuruluşları disiplin kurullarında yer alamayacakları" yönündeki gerekçeden hareketle sendika temsilcilerinin YÖK Başkanlığı ve bir kısım üniversite disiplin kurullar toplantılarına çağrılmamaktadır. Ancak bahse konu mahkeme kararının gerekçesinde yukarıda mezkûr toplu sözleşme hükmüne hiçbir atf yapılmaksızın ve toplu sözleşme hükmü konu edilmeksizin salt 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 53 ve devamı maddelerinde sendika temsilcisinin disiplin kurullarına katılabileceğine dair bir hüküm olmadığı gerekçesiyle bu kararın verilmiş olduğu ifade edilmiştir.

Anayasanın 128. maddesindeki "*Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır*" hükmünden

EĞİTİM-BİR-SEN (EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI) GENEL MERKEZİ

Adres: Memur-Sen Genel Merkezi, Eskişehir, Atatürk Bulvarı, 26. Kat, 06100 Ankara, Türkiye

Telefon: +90 312 421 11 11 | Faks: +90 312 421 11 12 | E-posta: info@egitim-bir-sen.org.tr

Web: www.egitim-bir-sen.org.tr | Sosyal Medya: @egitimbirsen

anlaşılması gereken, statü hukuku çerçevesinde memurların özlük hakları, çalışma koşulları ve yükümlülüklerinin esasen kanunla düzenlenebileceği; ancak anayasanın 53 üncü maddesinde tanınan toplu sözleşme hakkı çerçevesinde akdedilmiş toplu sözleşme hükümlerinin de tıpkı statü hukuku çerçevesinde getirilen hak ve yükümlülükler gibi başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kanun gibi hüküm ifade edeceğidir.

Nitekim Devlet Personel Başkanlığı'nın 18.4.2018 tarihli ve 2715 sayılı mütalaa yazısında “...Anayasa ve 4688 sayılı Kanunda toplu sözleşme (veya toplu sözleşme hükmünde olan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı)nin kesin olduğu belirtilmiştir. Toplu sözleşme (veya toplu sözleşme hükmünde olan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı)nin kesin olması dolayısıyla ilgili tüm kamu idarelerini bağlayan ve uygulanması zorunlu bir hukuk kuralı niteliği taşımaktadır. Yukarıdaki hükümler ve açıklamamalar çerçevesinde, idari yargı mercilerince bireysel idari işlemlere karşı verilen iptal kararları sadece o dava ile ilgili olup toplu sözleşme hükümlerini tamamen ortadan kaldırılması sonucunu doğurmamaktadır. Bu itibarla 4. Dönem Toplu Sözleşme hükümlerinin yürürlükte olduğu süre boyunca uygulanması gerektiği mütalaa edilmektedir.” denilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) sendikal haklara ilişkin Demir ve Baykara & Türkiye kararı, sendikal özgürlüğü düzenleyen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11 inci maddesi bağlamında, devletin gerek negatif, gerekse pozitif yükümlülüklerle sahip olduğunu ve devletin, pozitif yükümlülüğünü yerine getirmemiş olması durumunda, yerine getirmediği bu yükümlülüğün sonucu olarak ortaya çıkan hukuki boşluğa dayanamayacağını göstermesi noktasındaki yorumu¹ bakımından ayrıca önem taşımaktadır. Kısaca, devletin pozitif yükümlülüğünü yerine getirmemesi, 11. maddenin ihlali sonucunu doğurur. Elbette ki AİHS hükmü ve AİHM kararları çerçevesinde, toplu sözleşme yapma hakkı işçi ve memurlar bakımından farklılaşmamakla birlikte, bu durum, hakkın kullanılması sonucu ortaya çıkan hukuki işlemin niteliği bakımından da bir aynılığı gerektirmez. Başka bir ifadeyle, sendika üyelerinin kendi çıkarlarını korumak üzere başvurdukları bir araç olarak toplu sözleşme yapma hakkı, farklı statüdeki çalışanlar bakımından farklı nitelikteki hukuki işlemlerle sonuçlanabilir. Ancak her halükarda hukuki işlemin formunun/biçiminin/niteliğinin –toplu sözleşme özerkliği– hakkı(nı)n özüne dokun(a)maması gerekir. Bu bakımdan, kamu görevlileri toplu sözleşmesinin, iş hukuku kurumu olarak toplu iş sözleşmesine göre, başka bir ifadeyle toplu iş sözleşmesi ölçüt kılınarak değerlendirilmesi zorunludur. Çünkü her ikisi de farklı biçimlerde de olsa çalışma ilişkilerinin düzenlenmesi ile ilgilidir ve nihayetinde, kamu görevlileri toplu sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi kurumunun içinden çıkmıştır. Toplu iş sözleşmesi, maddi anlamda “yasa” niteliğinde olup, statü hukukunun bir parçasıdır.² Dolayısıyla, toplu iş sözleşmesi, “yasa-anlaşma” (convention-loi) olarak ortaya çıkan bir düzenleyici (ya da kural koyucu) işlemdir. Zira bu işlem ile subjektif değil, genel ve emredici objektif hukuki durumlar yaratılarak, genel ve objektif kurallar konulmaktadır.³ Böylece, “iki sosyal grup arasında sürekli bir ilişki kurularak mensuplarının birbirleriyle yapacağı bireysel sözleşmelerin hukuksal rejimi” belirlenmektedir. Yasa-anlaşma teriminin çelişkili görünen niteliğine gelince, Duguit'ye göre, yasalar sadece kamu otoritesinden kaynaklanmayıp, iki sosyal grubun anlaşarak yasa niteliğinde kurallar koyması ve bu kuralların uygulamasının kamu gücünün katkısıyla sağlanması söz konusu olabilir. Diğer bir Fransız hukukçusu Hauriou da kurum teorisi çerçevesinde, sendikanın sahip olduğu düzenleme yetkisine dayanarak statü hukukunun bir parçasını oluşturacak şekilde kural koyduğunu ileri sürmektedir.⁴ Bu doğrultuda,

¹ Gülmez, Mesut (2008), “Sendika Hakkı, Toplu Sözleşme ve Grevi de İçeren Toplu Eylem Haklarını Kapsar mı?”, Çalışma ve Toplum, 2008/3, s.137-169.

² Sur, Melda (1991), Toplu İş Sözleşmesi Özerkliği ve Teşmil, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No: 21, Ankara.

³ Duguit, Léon (1912), Les transformations générales du droit privé depuis le Code Napoléon, Paris'den aktaran Melda Sur, Toplu İş sözleşmesi Özerkliği ve Teşmil, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No: 21, Ankara 1991, s. 9 ve s. 23.

⁴ Hauriou, Maurice (1916), Principes de droit public, 2. Éd. Aktaran Melda Sur, Toplu İş sözleşmesi Özerkliği ve Teşmil, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No: 21, Ankara 1991, s. 9.

mahkeme kararıyla doğrudan doğruya iptal edilmediği sürece toplu sözleşme hükümlerinin kanun hükmü gibi emredici hukuk kuralı olarak değerlendirilmesi ve uygulanması gerektiği açık olup bu sonucu ortadan kaldıran idari tasarrufların hukuka aykırı olduğuna şüphe yoktur.

Öte yandan AIHM'nin söz konusu kararında, toplu görüşme ve sonucunda yapılan toplu sözleşmenin söz konusu sendika için üyelerinin çıkarlarını iyileştirmek ve korumak için temel bir yol oluşturduğunu, Türkiye tarafından imzalanmış olan uluslararası çalışma sözleşmeleri hükümlerini uygulamaya koyacak gerekli mevzuatın eksikliği ve Yargıtay'ın bu eksikliğe dayalı olarak verdiği ve fiiliyatta söz konusu toplu sözleşmenin geçmişe dönük olarak iptali ile sonuçlanan kararın başvuranların AIHS'nin 11. maddesi tarafından korunan sendika özgürlüklerine müdahale oluşturduğuna karar vermiştir.

Bu doğrultuda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın ve bir kısım yükseköğretim kurumlarının hiçbir gerekçe göstermeksizin ısrarla toplu sözleşme hükmünü uygulamaması, örgütlenme özgürlüğü ve sendika kurma hakkının ve bu haklarda içkin toplu sözleşme hakkının ihlali niteliğindedir.

2023/1 sayılı Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı'nın 3. maddesinde, *"Bu Kararın uygulamasına ilişkin olarak ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve uygulamayı yönlendirmeye, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı görevli ve yetkilidir."* hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla 03.09.2023 tarihli ve 32298 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2023/1 sayılı Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı'nın İkinci Kısım Birinci Bölüm'ünde yer alan *"Yükseköğretim kurumları disiplin kurullarında sendika temsilcisinin bulunması"* başlıklı 18. maddesi hükmü gereğince YÖK Yüksek Disiplin Kurulu ve Disiplin Kurulu ile üniversite ve fakülte disiplin kurulları toplantılarına kamu görevlileri sendikalarının katılımlarının sağlanmasının gerekliliği; (b) söz konusu kurullara katılacak kamu görevlileri sendikalarının temsilcilerinin diğer kurul üyeleri gibi (üyenin dosyasının görüşüldüğü zaman dilimindeki) toplantılarda yer alma, görüş beyan etme, oy kullanma, çoğunluk görüşünden ayrılarak şerh düşme hakkı vb kurul üyesi haklarına sahip olup olmadıkları hakkında, Genel Sekreterliğinizce yazılı görüş verilmesi hususunda gereğini arz ederiz.

Ramazan ÇAKIRCI
Genel Başkan Yardımcısı

Talat YAVUZ
Genel Sekreter